

سیر تطور دیدگاه مفسران
درباره آیات مهدویت
عصر حضور معصوم علیه السلام تا عصر غیبت کبری

مرتضی عبدی جاری

www.ketab.ir

سیر تطور دیدگاه مفسران درباره آیات مهدویت
عصر حضور معصوم علیه السلام تا عصر غیبت کبری
مرتضی عابدی چاری
ناشر

پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
وابسته به دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم
تهیه

پژوهشکده مهدویت و آینده پژوهی

سروراستار

محمدباقر انصاری

لیتوگرافی، چاپ و صحافی

کتابخانه مؤسسه بوستان کتاب

جانب اول بوستان ۱۴۰۰

شمارگان: ۳۰۰

قیمت: ۶۰۰۰ تومان

عنوان: ۷۲۴؛ مسلسل: ۲۱۱

نشانی

قم، خیابان معلم، ساختمان ستاد دفتر تبلیغات اسلامی،
نشر پژوهشگاه علوم و فرهنگ اسلامی
تلفن و دورنگار: ۳۷۸۳۲۸۳۳ - ۰۲۵

ص.پ: ۳۷۱۸۵/۳۶۸۸

کدپستی: ۳۷۱۵۶۱۶۵۹۱

مراکز پخش

۱. قم، میدان شهدا، تلفن و دورنگار ۰۲۵-۳۱۱۵۱۲۵۰

۲. تهران، خیابان انقلاب، رویروی در دانشگاه تهران،

پاساژ فروزنده، طبقه همکف، واحد ۳۱۲، تلفن:

۰۲۱-۶۶۹۵۱۵۳۴

وبگاه: www.pub.isca.ac.ir!

رایانامه: nashr@isca.ac.ir!

فروشگاه مجازی نشر: www.shop.isca.ac.ir!

فروشگاه نشر دیجیتال: www.pajooahaan.ir!

همه حقوق برای ناشر محفوظ است.

سرشناسه:

عنوان و نام پدیدآور:

مشخصات نشر:

مشخصات ظاهری:

شابک:

وضعیت فهرست‌نویسی:

یادداشت:

یادداشت:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

موضوع:

شناسه افزوده:

رده‌بندی کنگره:

رده‌بندی دیوبی:

شماره کتابشناسی ملی:

عبدی چاری، مرتضی، ۱۳۵۱-

سیر تطور دیدگاه مفسران درباره آیات مهدویت؛ عصر حضور معصوم علیه السلام تا عصر غیبت

کبری/مرتضی عابدی چاری؛ تهیه پژوهشکده مهدویت و آینده‌پژوهی

قم: دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، معاونت پژوهشی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ

اسلامی، ۱۴۰۰

ص ۴۷۶

۱۶۰۰۰۰ ریال:

فیبا

کتابنامه: ص. [۳۸۵] - ۴۲۲؛ همچنین به صورت زیرنویس

نمایه

محمدبن حسن علیه السلام، امام دوازدهم، ۲۵۵ق. - در قرآن

تفاسیر شیعه - قرن ۱۴

تفاسیر اهل سنت - قرن ۱۴

مهدویت - انتظار - جنبه‌های قرآنی

دفتر تبلیغات اسلامی حوزه علمیه قم، معاونت پژوهشی، پژوهشگاه علوم و فرهنگ

اسلامی. پژوهشکده مهدویت و آینده‌پژوهی

BP ۲۲۴

۲۹۷/۴۶۲

۸۷۱۹۰۶۶

۱۹.....	سخنی با خواننده.....
۲۳.....	مقدمه.....
۲۴.....	۱. تطور.....
۲۵.....	۲. تطور تفسیر.....
۲۶.....	۴. تاریخ تفسیر.....
۲۶.....	۳. تفسیر.....
۲۷.....	۴. تأویل.....
۲۸.....	تفاوت تفسیر با تأویل.....

بخش اول: مهدویت در کلام راسخان فی العلم

۳۵.....	فصل اول: تفسیر مهدویت در کلام پیامبر اسلام حضرت محمد ﷺ.....
۳۶.....	نکات تفسیری رسول گرامی اسلام حضرت محمد ﷺ در حوزه مهدویت.....
۳۶.....	۱. فضیلت انتظار.....
۳۷.....	۲. بشارت به امام دوازدهم.....
۴۰.....	۳. امام مهدی عجله الله تعالی فرجه من از نسل امام حسین ع.....
۴۱.....	۴. امام مهدی عجله الله تعالی فرجه من بسان ستاره درخشانده.....
۴۲.....	۵. وعده الهی بر فرج امام مهدی عجله الله تعالی فرجه من.....

- ۴۳..... ۶. امام مهدی علیه السلام مصداقی از اولی الامر
- ۴۳..... ۷. امام مهدی علیه السلام قدرت یگانه خداوند در مقابل کافران
- ۴۴..... ۸. غیبت امام مهدی علیه السلام
- ۴۵..... ۹. فایده امام غایب
- ۴۵..... ۱۰. رجعت و رجعت کنندگان
- ۴۷..... ۱۱. ایمان به حضرت عیسی علیه السلام
- ۴۸..... ۱۴. فرورفتن لشکر سفیانی
- ۴۸..... ۱۵. غلبه اسلام
- ۴۹..... ۱۶. فضیلت قرانت سوره کهف در محفوظ ماندن از فتنه دجال
- ۴۹..... جمع بندی
- ۵۱..... فصل دوم: تفسیر مهدویت در کلام حضرت امام علی علیه السلام
- ۵۲..... نکات تفسیری حضرت علی علیه السلام در حوزه مهدویت
- ۵۲..... ۱. امام مهدی علیه السلام مصداقی از مصادیق صدیقین و صلحین
- ۵۲..... ۲. عمران و آبادانی زمین به دست امام مهدی علیه السلام
- ۵۳..... ۳. گسترش عدل و داد به دست امام مهدی علیه السلام
- ۵۴..... ۴. رجعت در امت های گذشته و مقایسه آن با رجعت در امت اسلام
- ۵۶..... ۵. تحقق دولت الهی به دست امام مهدی علیه السلام
- ۵۶..... ۶. امام مهدی علیه السلام مصداق روشن وارث الهی در زمین
- ۵۷..... ۷. غلبه دین اسلام توسط امام مهدی علیه السلام
- ۵۷..... ۸. بقية الله
- ۵۸..... ۹. امام مهدی علیه السلام مصداق عینی مضطر واقعی
- ۵۸..... ۱۰. وقایع هنگام ظهور
- ۵۹..... ۱۱. وقایع آخر الزمان

۶۱	۱۲. امدادهای غیبی به حضرت مهدی علیه السلام
۶۲	۱۳. تعداد یاران امام مهدی علیه السلام
۶۲	جمع بندی
۶۵	فصل سوم: تفسیر مهدویت در کلام حضرت امام حسن علیه السلام
۶۵	مقدمه
۶۶	نکات تفسیری امام حسن علیه السلام در حوزه مهدویت
۶۷	۱. ناگهانی بودن ظهور امام مهدی علیه السلام
۶۷	۲. غیبت امام مهدی علیه السلام
۶۸	۳. گسترش عدل و داد به دست امام مهدی علیه السلام
۶۹	فصل چهارم: تفسیر مهدویت در کلام حضرت امام حسین علیه السلام
۷۰	نکات تفسیری امام حسین علیه السلام در حوزه مهدویت
۷۰	۱. امام مهدی علیه السلام فرزند امام حسین علیه السلام
۷۰	۲. خبر از غیبت امام مهدی علیه السلام
۷۱	۳. پرکردن زمین از عدل و داد به دست امام مهدی علیه السلام
۷۱	۴. جایگاه صابران در غیبت امام مهدی علیه السلام
۷۲	۵. امام مهدی علیه السلام نور هدایت خداوند
۷۲	جمع بندی
۷۵	فصل پنجم: تفسیر مهدویت در کلام حضرت امام سجاد علیه السلام
۷۷	نکات تفسیری حضرت علی بن الحسین علیه السلام در حوزه مهدویت
۷۷	۱. امام مهدی علیه السلام وعده حق الهی
۷۷	۲. امام مهدی علیه السلام از نسل حسین علیه السلام و غیبت آن حضرت
۷۸	۳. تعداد یاران حضرت مهدی علیه السلام
۷۹	۴. فرورفتن لشکر سفیانی در زمین

۷۹	۵. رجعت
۷۹	جمع بندی
۸۱	فصل ششم: تفسیر مهدویت در کلام حضرت امام محمد باقر علیه السلام
۸۵	نکات تفسیری حضرت محمد باقر علیه السلام در حوزه مهدویت
۸۵	۱. بشارت به ظهور و قیام امام مهدی علیه السلام
۸۷	۲. امام مهدی علیه السلام یاری کننده دین الهی
۸۷	۳. قیام امام مهدی علیه السلام مصداق ایام الله
۸۸	۴. قیام امام مهدی علیه السلام از مصادیق يوم الدين
۸۸	۵. قیام امام مهدی علیه السلام مصداقی از مصادیق غیب
۸۹	۶. امام مهدی علیه السلام مفسسین امام از نسل امام باقر علیه السلام
۸۹	۷. غیبت امام مهدی علیه السلام
۹۰	۸. فلسفه غیبت امام مهدی علیه السلام
۹۰	۹. صبر و پایداری و انتظار
۹۱	۱۰. حضرت مهدی علیه السلام و اصحابشان و ارثان زمین
۹۱	۱۱. حضرت مهدی علیه السلام میراث دار انبیا و اولیا
۹۳	۱۲. تعداد یاران حضرت مهدی علیه السلام و کیفیت پیوستنشان به آن حضرت
۹۵	۱۳. حضرت مهدی علیه السلام و یارانش مصداق امام و وارثان زمین
۹۵	۱۴. وقایع ایام ظهور
۹۷	۱۵. سخنان حضرت مهدی علیه السلام بعد از ظهور
۹۹	۱۶. رجعت
۱۰۲	۱۷. آیات رجعت
۱۰۳	۱۸. امام مهدی علیه السلام منتقم خون امام حسین علیه السلام
۱۰۴	۱۹. امام مهدی علیه السلام و غلبه اسلام

سخنی با خواننده

مهدویت از دیرباز به عنوان باوری اصیل در میان باورمندان اسلامی جایگاه مهمی داشته و دارد. مذاهب اسلامی با همه تفاوت‌ها در اصل اندیشه مهدویت به عنوان یک آموزه مهم اسلامی اتفاق نظر دارند. باورداشت مهدویت علاوه بر اینکه خاستگاهش آیات قرآنی و روایات معصومان علیهم‌السلام است، مستندات عقلی و عقلانی نیز آن را همراهی و تأیید می‌کند؛ یعنی قرآن و عقل با رویکرد عام و روایات با رویکرد خاص خاستگاه مهدویت و توجیه‌گر مبانی و اصول آن هستند. اندیشه تابناک مهدویت که برخاسته از فرهنگ و باور اصیل اسلامی است، بسان همه اندیشه‌های باورمحور در طول تاریخ به جهت عوامل مختلف اجتماعی، فرهنگی، مذهبی و سیاسی دچار تطور و تحول و فراز و فرود تاریخی شده است؛ به طوری که از براینده این فرایند دو نکته می‌توان اصطیاد کرد: ۱. وجود آسیب‌ها و چالش‌هایی که دامن‌گیر عرصه مهدویت اصیل شده که ضرورت تحقیقات آسیب‌شناسانه جهت پالایش و آفت‌زدایی از حریم پاک اندیشه مهدویت را دوچندان می‌کند. ۲. تحول و تطوری که حوزه مهدویت از لحاظ مسائل درونی و بیرونی پیدا کرده که نشان‌دهنده گسترده‌گی محیطی مهدویت از نظر قلمرو است. بی‌تردید حوزه مهدویت در ابتدای امر که به عنوان باوری اعتقادی و اندیشه‌ای

دینی در میان مسلمانان مطرح بوده، از نظر دامنه و قلمرو بسیار محصور و از نظر حجم مسائل بسیار محدود بوده است؛ اما در فرایند تاریخ به جهت مواجهه اندیشه مهدویت با انظار و افکار مختلف گروه‌ها و با پیدایش پرسش‌ها و شبهات گوناگون افراد که در پی تحولات اجتماعی و تفاوت‌ها مذهبی نمایان شده است، بر دامنه مسائل آن افزوده شده؛ به طوری که مهدویت از حوزه اعتقادی صرف به حوزه مطالعاتی پرقلمرو و پرحجم تبدیل شده است و نیز مسائل تک‌تباری آن به مسائل چندتباری با رویکردهای مختلف کلامی، فلسفی، تاریخی، سیاسی، تفسیری، روان‌شناسی و... ارتقا پیدا کرده است. بر این اساس امروزه حوزه مهدویت که حوزه‌ای تأثیرگذار در همه امور فردی و اجتماعی است، با انبوهی از مسائل کلی و جزئی و درونی و بیرونی روبرو بوده و به عنوان رشته‌ای تخصصی با رویکرد پسینی و حوزه چندرشته‌ای با رویکرد پیشینی قابل طرح است. بر این اساس مراکز و مؤسسات مهدویت خصوصاً مجموعه‌های علمی - تخصصی وابسته به حوزه علمیه و نیز اندیشمندان و مراکز مهدوی از جمله پژوهشکده مهدویت و آینده‌پژوهی و پژوهشگران و محققان این پژوهشکده با ورود عالمانه و متخصصانه و با نگرشی نو و بنیادی به مطالعات و پژوهش‌های کاربردی و مسئله محور اقدام کرده‌اند.

اثر حاضر با عنوان «سیر تطور دیدگاه مفسران درباره آیات مهدویت» کوششی است گرانسنگ از جناب حجت‌الاسلام آقای مرتضی عبدی چاری که از مهدی‌پژوهان پرتلاش است. شایسته و بایسته است از زحمات و تلاش ناظر محترم جناب حجت‌الاسلام آقای محمدهادی مفتاح و ارزیابان این پژوهش آقایان حجت‌الاسلام سیدرضا مؤدب و حجت‌الاسلام فتح‌الله نجارزادگان و حجت‌الاسلام محمود ملکی راد و نیز از تلاش بی‌وقفه جناب آقای سیدحامد

شاهرخی مسئول محترم اداره پژوهش و نیز از کوشش‌های ارجمند اعضای شورای پژوهشی و دست‌اندرکاران اجرایی خصوصاً جناب آقایان عبدالله ربیعی و سیدابراهیم عباسی و محمد شریفی و همچنین از ریاست محترم دفتر تبلیغات اسلامی حجت‌الاسلام والمسلمین احمد واعظی و ریاست محترم پژوهشگاه حجت‌الاسلام والمسلمین نجف لک‌زایی و معاون پژوهشی پژوهشگاه حجت‌الاسلام والمسلمین محمدهادی یعقوب‌نژاد و نشر پژوهشگاه که عهده‌دار آماده‌سازی فنی و چاپ و نشر اثر حاضر است، قدردانی و تشکر شود.

حسین الهی‌نژاد

مدیر پژوهشکده مهدویت و آینده‌پژوهی

www.ketab.ir